

ANAÇ ve ÇEŞİT SEÇİMİ

Bağcılıkta kullanılan saf ve melez anaçlar filokseraya dayanıklı olmakla birlikte kültür asmasına göre toprak, iklim ve kültürel koşullar ile hastalık ve zararlılara karşı her biri değişik seçici özelliklere sahiptir. Anaç seçimi yapılırken anaçların bu duyarlı seçici özelliklerinin bilinmesi bağcılık açısından son derece önemlidir.

Bağ tesis ederken filoksera ve nematoda dayanıklılığın yanı sıra tuzluluk, aktif kireç, kuraklık ve nemli toprak yapısı ve rakım gibi özelliklere dikkat ederek, en uygun anaç belirlenmelidir. Toprak yapısına uygun anaç belirlemek için mutlaka toprak analizi yaptırılmalı ve bu analiz sonucuna göre uzman kişilerden anaç tavsiyesi alınmalıdır.

Çeşit seçiminde ise yetiştiricilik yapılacak yerin ekolojik özellikleri (iklim, yer ve yöney, toprak) ve ekonomik faktörler göz önünde bulundurularak yörenin şartlarına adapte olmuş ve üretim amacına (sofralık, şaraplık, şıralık veya kurutmalık) uyan çeşitler seçilmelidir. Anaç seçiminde olduğu gibi çeşit seçiminde de muhakkak konu uzmanı kişilere danışılmalıdır.

1616 C

Solonis (Rip. X Rup. X Candicans) X

Riparia 1616 Couderc

1881 yılında Couderc adlı araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Ayva gibi tüylü ve kıvrık bir sürgün ucu vardır. Fenotipik olarak Riparia Glorie anacına benzemekle birlikte sürgün ucunun ayva gibi beyaz tüylü ve yaprak dişlerinin çengelli oluşu ile bu anaçtan ayrılmaktadır.

Bu anaç oldukça zayıftır. Daha çok nemli topraklarda yetişir. Üzerine aşılardan çeşitte olgunluğu hızlandırma özelliği vardır. Filokseraya dayanıklı olup % 11' e kadar kirece dayanır. Akdeniz sahil şeridinde "0,8g NaCl/kg" toprak kadar tuza sahip topraklarda yetişebilmektedir.

Çeliklik çubuk verimi yüksek olup, köklenme ve bağdaki aşılarda tutma oranı oldukça iyidir. Masa başı aşılarda ise zayıf olup, çevresel koşullara karşı duyarlıdır. Bu yüzden masa başı yerine bağda aşılarda tercih edilmelidir

420 A (420 A Mgt)

Berlandieri X Riparia 420 A Millardet Et de Grasset

420 A anacı ticari değer olarak en eski anaçlardan birisidir. 1887 yılında Millardet tarafından yukarıda gösterilen iki saf çeşidin melezlenmesinden elde edilmiştir.

Bu anaç, örümcek ağı gibi tüylü, açık bronz renkte ve çok parlak genç yapraklara ve steril olan erkek çiçeklere sahiptir.

Riparia'nın baskın özelliklerini taşıdığından "kireçli toprakların Riparia anacı" olarak adlandırılır. Filokseraya ve % 20' ye kadar kirece dayanır. Buna karşılık kurak toprakları sevmez, daha çok dinlenmiş nemli ve verimli toprakları sever.

Olgunlaşmayı hızlandırdığından, erken olgunlaşan sofralık üzümler veya yüksek kaliteli şaraplık üzüm çeşitleri için anaç olarak kullanılmaktadır. Çeliklik çubuk verimi yüksektir.

5 C (Teleki 5 C)

Berlandieri X Riparia Teleki 5 C

1992 yılında Teleki kardeşler tarafından melezleme ile elde edilmiştir. 5 C adı altında birçok klonu vardır.

Çiçekleri bazılarında dişli görünüşte olsa da tamamı erkek ve sterildir. Genç yapraklar

örümcek ağı gibi tüylü ve bakır renklidir. Yıllık çubuklarda boğum araları uzun, tüysüz ve koyu çikolata rengindedir.

Bağcılık tekniği yönünden özellikleri 5 BB anacına benzer. Nemli ve killi toprakları kurak yerlerden daha çok sever. Yüksek rakımlı yerler ve kuzey bölgeler için önerilmektedir.

KOBER 5 BB

Berlandieri x Riparia Teleki 8 B, Seleksiyon Kober 5 BB

1866 yılında başlayan seleksiyon çalışmaları neticesinde Avusturyalı bağcılık uzmanı Franz KOBER tarafından elde edilmiştir.

Kuvvetli bir anaç olup vegetasyon süresi 420 A ve 161-49 C anaçlarından daha kısadır. Daha kuzeyde olan iklim bölgelerinde kolayca yetişebilmektedir.

Çelik verimi oldukça fazladır. Nemli ve killi topraklara uygun olan bir anaçtır. Çok kurak toprakları sevmez, % 20'yi aşan aktif kirece ve nematodlara iyi dayanır. Bu anaçtan dekardan 6000-10000 m. aşılabilir çelik elde edilebilmektedir.

140 Ru

Berlandieri Ressêguier No.2 x Rupestris du Lot (St. George)

140 Ruggeri

19. yy'ın başında Ruggeri tarafından melezleme ile elde edilmiştir. Örümcek ağı gibi tüylü ve kenarları açık kırmızı renkli sürgün ucu ve donuk yeşil renkli parlak genç yaprakları vardır. Gelişmesini tamamlamış yaprakları, küçük ve böbrek şekilli, lobsuz, kalın, yaprak ayası buruşuk veya bükümlü ana damar boyunca kıvrık bir yapıdadır. Çiçekleri dişi yapıya sahip olup daima sterildir. Sürgünleri çizgili, morumsu pembe renkte ve hafifçe tüylüdür.

Çok kuvvetli olan bir anaçtır. Bu anacın sert dokuya sahip varyeteleri Kuzey Afrika ülkelerinde ve Sicilya'nın kurak ve kireçli topraklarında başarılı bir şekilde kullanılmaktadır. Bu anaç çok kuvvetli olduğundan üzerine aşılana çeşidin vegetatif devresini geciktirmektedir. % 20 aktif kirece ve filokseraya dayanıklı olmakla birlikte yapraklarında filoksera gallerinin oluştuğu gözlemlenebilmektedir.

Çelikleri zor köklenir, bağda yapılan aşılmalarda yüksek bir başarı oranı elde edilmesine karşı masabaşı aşılarda bu oran oldukça düşüktür. Akdeniz sahil kuşağına uygun başlıca anaçlardan birisidir.

99 R

Berlandieri las sores x Rupestris du Lot (St. George)

99 Rihcter

1889 yılında yukarıda belirtilen ebeveynlerden Richter tarafından elde edilmiştir. Genç yaprakları koyu kırmızı renkli ve alt tarafları örümcek ağı gibi tüylüdür. Çiçekleri fizyolojik erkek çiçek tipindedir. 99 R anacı, gelişmesini tamamlamış yaprak ayasının alt tarafının hafifçe tüylü oluşu, sap cebinin açık ve geniş oluşuyla Lot anacına benzemesi, yapraklarının küçük olması, yaprak kenarlarının iç bükey şeklinde uçlarının kıvrık olması gibi özellikleri nedeniyle kolayca teşhis edilebilmektedir.

Kuvvetli bir anaçtır. Üzerine aşılana çeşidin olgunlaşmasını geciktirdiğinden kuzey bölgelerinde kullanılması önerilmez.

Kökleri filokseraya karşı dayanıklı olmasına karşın yaprakları filoksera galeri ile kaplanmaktadır. % 17'ye kadar olan aktif kirece dayanıklı olmasına karşın tuza dayanıklı değildir. Kurak şartlara biraz duyarlıdır. Kurak bölgelerde ikinci derecede kurağa dayanıklı anaç olarak 110 R yerine kullanılmaktadır.

Nematodlara oldukça dayanıklıdır. İyi odunlaşan ve köklenen yıllık çubuklar

oluşturmaktadır. Bağda yapılan aşılamalarda iyi sonuç vermesine karşın masabaşı aşılarda başarı oranı düşüktür. Dekardan toplam 3000-4000 m. uzunluğunda aşılabilir nitelikte çelik veren çubuk elde edilebilmektedir.

41 B

(41 Mgt, 41 MG)

Chasselas X Berlandieri 41 B Millardet Et de Grasset

1882 yılında yukarıda belirtilen melezlerden Millardet tarafından elde edilmiş ve ilk olarak Marquis de Grasset tarafından denenerak özellikleri belirlenmiştir.

Sürgün ucu keçe gibi tüylü, düzgün ve açık, yapraklarının kenarında iz şeklinde kırmızılıklar görülür. Genç yaprakları ayva gibi beyaz tüylü, yaprak ayası bronz rengindedir. Gelişmiş yaprak 5 köşeli görünüşte ve üzeri pürüzsüz düzgün, açık yeşil ve diş kenarları dış bükey formdadır.

Vegatif devrenin kısa olması ve toprakta bulunan yüksek orandaki kirece dayanması bu anacın en belirgin özelliğidir. Özellikle aşırı kireçli topraklarda ve sofralık üzüm çeşitlerinde olgunlaşmayı hızlandırmak için kullanılan bir anaçtır.

41 B anacı dikiminden sonraki ilk birkaç yıl içinde yavaş bir gelişme gösterir. Ancak bu anaç üzerine aşılansmış çeşitlerde verim devresine girildiğinde iyi bir meyve tutumu ve yüksek bir verim elde edilmektedir.

Mutlak anlamda olmasa bile yeterli düzeyde filokseraya dayanıklıdır. Ancak mevcut anaçlar içerisinde topraktaki aktif kirece en fazla (% 40) dayanıklı olan bir anaçtır. Fazla yağışlı olan nemli bölgelerde kirece dayanıklılığı azalmaktadır. Tuza ve mildiyöye karşı mukavemeti azdır.

Zor köklenen bir anaç olup, masabaşı aşılama için uygun değildir. Ancak bağlardaki aşılamalarda yüksek başarı oranına sahiptir. Bir dekardan aşılabilir özellikte 4000 m aşılık çelik elde edilebilmektedir.

SO4

Berlandieri x Riperia No.4, Seleksiyon Oppenheimer No.4

Almanya'da 1886 yılında Oppenheim Bağcılık Okulunda, Teleki'nin elde ettiği "Berlandieri x Riperia No.4" melezinin seleksiyonundan elde edilmiştir.

Ayva gibi tüylü ve küçük sürgün uçları ve az çok bakırı andıran yeşil renkli genç yaprakları vardır. Gelişmesini tamamlamış yaprakları 5 köşeli konik şekilli olup, sap cebi genç yapraklarda (V) şeklinde iken gelişmiş yapraklarda (U) şeklini almaktadır. Çiçekleri dişi yapıya sahiptir ve sterildir. Yıllık çubuklarda boğumları koyu kahverenginde belirsiz, gözler küçük ve sivridir.

Riperia'da olduğu gibi özellikle gelişmenin başlangıcında hızlı bir gelişme gösteren kuvvetli bir anaçtır. Üzerine aşılansan çeşitte tane tutumunu arttırma ve olgunluğu hızlandırma özelliği vardır.

Akdeniz ülkelerinde özellikle sahil bağcılığı yapılan bölgelerde SO4 anacı asmada ince uzun bir gövde oluşturduğundan yatay ve dikey desteklenmesi (Trellis) zorlaşmaktadır..

Nemli vekilli topraklarda uyum gösteren bir anaç olup, çok kurak koşullardaki topraklara tavsiye edilmemektedir. Topraktaki % 18 kadar olan aktif kirece ve nematodlara karşı ve 0,4 gr NaCl/kg toprak kadar tuza dayanıklıdır.

Köklenme ve bağdaki aşılamalarda aşı tutma oranı oldukça iyi olup, çeliklik çubuk elde edilme yönünden verimi yüksektir.

8 B

Berlandieri X Riperia Teleki 8 B

Ayva gibi tüylü sürgün ucuna sahiptir. Genç yaprakları bronz renkli olup, çiçekleri

erkek çiçek yapısında ve kısırdır. Yıllık çubuklarda boğum araları uzun, üzeri kadife gibi tüylü, boğumlar belirgin değil ve gözleri oldukça büyüktür.

5 BB anacı seleksiyonla elde edildikten sonra 8 B anacı önemini giderek kaybetmiş olmasına rağmen kuraklığa 5 BB anacından daha fazla dayanabilmektedir.

% 17'yi aşan kireç oranına duyarlılık gösterir. Nematodlara dayanıklıdır. Aşı tutma oranı iyi olmasına rağmen köklenme oranı düşüktür.

8 B anacından dekardan 4000 – 6000 m aşılabilir nitelikte çeliklelik çubuk ve 5000 – 6000 m dikilebilir nitelikte fidanlık çeliği veren çubuk elde edilebilmektedir.

1103 P

Berlandieri Ressêguier No. 2 x Rupestris du Lot (St. George) 1103 Paulsen

1892 yılında Sicilya'da Amerikan asma fidanlığı direktörü Paulsen tarafından elde edilmiştir. Kuvvetli bir anaç olup, alt katmanı nemli ve killi-kireçli topraklara adapte olmuştur. % 17-18 oranında aktif kirece karşı dayanıklıdır. Topraktaki "0,6g NaCl/kg toprak" oranında tuza dayanmaktadır.

Bu anaç çok kurak topraklar için önerilmekte olup, köklenme ve aşı tutma oranı çok yüksektir.

110 R

Berliandieri Ressêguier No. 2 x Rupestris Martin 110 Richter

Kuvvetli bir anaç olduğundan üzerine aşılana çeşidin olgunlaşmasını geciktirme eğilimi vardır. 99 R'de olduğu gibi 110 R de % 17'ye kadar olan aktif kirece dayanır. Buna karşılık kurağa çok dayanıklıdır.

Köklenme yeteneği zayıf olduğundan % 20'yi geçmez, çok nadir olarak % 40-50 oranında köklendiği saptanmıştır. 1945 ten beri tanınmakta ve çok kullanılan anaçlar arasında yer almaktadır.

Köklenme oranı düşük olmasına karşın bağdaki aşılamalarda iyi sonuç vermektedir. Masabaşı aşılarda ise başarı orta derecedir. 110 R anacında yıllık çubuk odunlaşması zayıftır. Dekara toplam 2000-2500 m civarında çeliklelik çubuk elde edilebilmektedir.

RUPESTRIS DU LOT

(St. George) , (Lot)

Amerikan kökenli olup V. Rupestris türünün saf anaç olarak kullanılan çeşididir. Lot anacında ana sürgünden birçok yan sürgün (koltuk sürgünü) olduğundan çalı görünüşünde büyümektedir. Bu nedenle uzaktan bile kolayca tanınabilir.

Vegetasyon süresi uzun (260 gün) olup oldukça kuvvetli büyümektedir. Bu anaç, geç olgunlaşan sofralık ve şaraplık üzüm çeşitlerinden yüksek verim almak için kullanılması oldukça uygun olan bir anaçtır.

Lot anacı oldukça kuvvetli büyür ve üzerine aşılana çeşidi de çok kuvvetli büyütür. Kuvvetli negatif büyüme nedeni ile bazen tane tutumunun zayıflayarak verimin düşük olmasına neden olabilir. Bu yüzden de üzerine aşılana çeşitte mutlaka uç alma yapılmalıdır.

Kökleri filokseraya, kirece ve tuza dayanıklıdır. Derine inen kök yapısı nedeni ile daha çok sulanamayan kurak topraklar için önerilir.

Bağda ve masabaşında yapılan aşılarda tutma oranı yüksektir. Ancak bağda yapılan aşılamalarda aşırı kanamanın olumsuz etkilerini azaltmak için aşıdan 5-6 gün önce kesilmelidir. Bu anaçta dip sürgünleri çok fazla geliştiğinden sık sık kontrol edilip bunlar alınmalıdır.